

Beroepscode

VERENIGING VAN CONTEXTUEEL WERKERS

VCW

Vereniging van Contextueel Werkers
Postbus 2834
3500 GV Utrecht
info@contextueelwerkers.eu
www.contextueelwerkers.eu

§ 1 Introductie

§ 1.1 Visie

Aansluitend bij het werk en de visie van Boszormenyi-Nagy, bekend als 'contextual therapy', achten wij het volgende van centraal belang voor een professionele contextuele benadering.

De werkelijkheid van een mens wordt beschouwd als van meet af aan relationeel. Ervaringen met intermenselijke en transgenerationale (on)rechtvaardigheid en (on)betrouwbaarheid, loyaliteit, wederkerigheid in geven en nemen, zijn naar hun consequenties (zowel intersubjectief als psychodynamisch intrapersoonlijk), richtinggevend voor professionele contextuele begeleiding. Een meer billijke verdeling van lasten, erkenning van schade en verdiensten tussen mensen ten behoeve van de nu levenden en van toekomstige mensen, vormen het perspectief. De professionele attitude van de werker is te typeren als meerzijdig partijdig, gericht op actie, (transgenerationale) verantwoordelijkheid en het tot stand brengen van de dialoog.

In de beroepsuitoefening van contextueel hulpverleners, contextueel pastores, contextueel leerlingbegeleiders, contextueel leertherapeuten, contextueel supervisors en contextueel therapeuten (verder te noemen "contextueel werkers") is het van belang, dat naast het therapeutisch handelen op basis van deze visie, onderliggende motieven en drijfveren van de contextueel werkende professional transparant en toetsbaar zijn.

§ 1.2 Bestuurlijke verantwoording

Als billijkheid en rechtvaardigheid in de contextuele therapie centraal staan en er inhoudelijk gewerkt wordt vanuit een ethisch besef, dan is het belangrijk om gewoonten en zeden, het morele besef met daaraan gekoppeld waarden en normen, die dit in de beroepsuitoefening van contextueel werkers tot uiting brengen, te beschrijven.

Deze beschrijving heeft geleid tot een algemene beroepscode voor de contextueel werkers.

Deze beroepscode is geschreven in de mannelijke vorm. Daar waar de mannelijke beschrijving van de werker als "hij/hem" staat, is ook bedoeld "zij/haar."

De Vereniging van Contextueel Werkers (verder te noemen VCW) heeft voor de aangesloten leden met deze beroepscode *de beroepsverplichtingen* van de contextuele werkers geconcretiseerd en geeft daarmee aan de bij de VCW aangesloten leden, gedragsregels waaraan de desbetreffende beroepsbeoefenaar zich dient te houden.

Het is de verantwoordelijkheid van de beroepsbeoefenaar zelf om de code binnen zijn dagelijkse werkzaamheden toe te passen op een manier die past bij zijn werkzaamheden en waarbij het handelen vanuit de code richtinggevend is.

Er is voor gekozen om het doen en laten van de professional niet tot in de kleinste details te regelen. De gedachte achter die keuze is, dat het handelen van contextueel werker niet tot in de details vast te leggen is, omdat dat zou betekenen dat elke nieuwe ontwikkeling een onmiddellijke herziening van de code met zich mee zou brengen. Een gevaar van een uitputtend stelsel van gedragsregels is dat dan het zicht verdwijnt op de achterliggende ethische noties. De beroepscode dient als richtsnoer voor de zorg, het welzijn en het belang van de cliënt, en als kader voor de beroepsgroep bij reflectie op de ethiek van het beroepsmatig handelen. De beroepscode van de VCW formuleert immers niet alleen het handelen van de professional in een voor toetsing vatbare vorm, maar verwoordt ook waar het professionele handelen precies om gaat en welke waarden als nastrevenswaardig worden gezien.

Een té gedetailleerde beroepscode zou ook in strijd zijn met de discretionaire ruimte die inherent is aan ieder professioneel handelen. Het gaat er daarbij niet om dat opvattingen van anderen voor de professional en zijn handelen geen betekenis zouden hebben. Het gaat erom dat de professional

uiteindelijk zelf verantwoordelijk is. Het is nu juist aan de beroepsvereniging om de discussie over beroepsethische kwesties te entameren en gaande te houden. De vrijheid van handelen van individuele contextueel werkers moet juist ook positief worden opgevat, in de zin dat zij in staat zijn en moeten zijn tot het zelfstandig oordelen in beroepsethische kwesties. In de zin van die bekwaamheid is er geen hogere instantie dan de (verzamelde) contextueel werkers zelf. Daar staat echter direct tegenover dat de contextueel werker gehouden is om zich te verantwoorden voor zijn handelen, en dat hij zijn beroep uitoefent in dat voortdurende besef. Daarnaast wordt de discretionaire ruimte van de professional in die zin begrensd, dat zij nimmer kan leiden tot aantasting van de lichamelijke en/of geestelijke integriteit van zijn cliënt. De professional neemt alle maatregelen die nodig zijn om eventueel lijden te voorkomen of te stoppen, en om hulpverlening op gang te brengen.

Deze beroepscode richt zich op beroepsbeoefenaren in het contextueel werk, die lid zijn van de VCW en geeft vanuit de beroepsverplichtingen die hieraan verbonden zijn de opvattingen weer. Cliënten die problemen hebben met hun hulpverlener, kunnen terecht bij de klachtencommissie van de VCW. Voor het beoordelen van klachten vormt de beroepscode mede het referentiekader. Deze beroepscode geeft richtlijnen voor *kwalitatieve eisen* die aan de beroepsgroep gesteld mogen worden.

Uitgangspunt voor deze beroepscode is dat voor de uitoefening van zijn beroep de contextueel werker zich te allen tijde zal laten leiden door vigerende wet- en regelgeving en door deze beroepscode.

De beroepscode voor contextueel werkers wordt opgenomen in het huishoudelijk reglement van de VCW, met als bepaling dat de beroepscode verplichtend is voor alle leden van de vereniging. Deze beroepscode vormt een geheel met de klacht- en tuchtregeling welke is vastgesteld door de Vereniging van Contextueel werkers en waarin de procedures voor klacht en disciplinaire sancties zijn vastgelegd.

§ 2 Algemene begripsomschrijving

De beroepscode van de VCW biedt een omschrijving van waarden en normen, van regels en van al datgene waaraan het beroepsmatig handelen van de contextueel werker moet voldoen.

§ 2.1 Begripsverheldering

In de begripsverheldering wordt de juridische vorm waarin de dienstverlening van de contextueel werker gestalte krijgt buiten beschouwing gelaten en moet worden verstaan onder:

1. *Beroepsmatig handelen*: alle handelingen die worden verricht in de uitoefening van het contextuele werk.
2. *Professionele relatie*: dit is een relatie die beroepshalve is aangegaan met een cliënt naar aanleiding van een hulpvraag gericht op onderzoek, behandeling, advisering of begeleiding.
3. *De cliënt*: dit is de persoon of rechtspersoon op wie het handelen in een professionele relatie rechtstreeks is gericht.
4. *Het cliëntsysteem*: de groep personen in hun onderling functioneren op wie het handelen in een professionele relatie rechtstreeks is gericht.
5. *De overige betrokkene(n) belangrijke derden*: personen die niet de opdrachtgever en niet de cliënt van de contextueel werker zijn, maar wel een betrekking hebben met de cliënt welke voor de professionele relatie van belang is.
6. *De opdracht*: de doelstelling, vraagstelling, indicatie van werkzaamheden, bevoegdheden, rechten en verplichtingen en financiële afwikkeling, met betrekking tot enig beroepsmatig handelen.
7. *Wettelijk vertegenwoordiger*:
 - ouder(s) van de minderjarige cliënt of diens voogd;
 - de door de rechter benoemde curator of mentor van de meerderjarige cliënt.

§ 3 Doelstelling

§ 3.1 Doel van de beroepscode: het vastleggen van de professionele waarden en normen, regels en uitwerking daarvan, waarin de fundamenteën van de uitoefening van het beroep zijn verankerd en waarin de kwalitatieve eisen en verplichtingen van de beroepsgroep zijn geconcretiseerd.

§ 3.2 De beroepscode beoogt

- Het geven van praktische richtlijnen en gedragsregels aan de contextueel werker.
- Cliënten, andere zorgverleners, zorgverzekeraars, overheden, organisaties die contextueel werkers inzetten, duidelijk te maken waar het functioneren van de contextueel werkers op gestoeld is en welke regels hierbij in acht genomen moeten worden.
- (Potentiële) cliënten duidelijk maken wat ze in concrete situaties kunnen verwachten van het handelen van de contextueel werker.
- Het toetsbaar maken van het beroepsmatig handelen en het aanreiken van criteria hiervoor waardoor transparantie van het handelen bereikt kan worden en aanspreekbaarheid op de motieven van het handelen vergroot kan worden.

§ 4 Doelgroep

De beroepscode is bedoeld voor alle leden van de VCW, zijnde contextueel hulpverlener, contextueel therapeut, contextueel leerlingbegeleider, contextueel supervisor, contextueel leertherapeut, contextueel pastor of geestelijk verzorger.

Contextueel opgeleiden die niet aangesloten zijn bij de VCW kunnen zich conformeren met deze beroepscode door zich te gedragen conform regels van deze beroepscode en door het lidmaatschap van de VCW aan te gaan.

Uitvoering geven aan de beroepscode is niet gebonden aan enige werkomgeving of aan enig organisatorisch werkverband, maar is een verantwoordelijkheid van de contextueel werker zelf.

§ 5 Uitwerking

De code wordt op onderdelen in de vervoloparagrafen uitgewerkt. De verschillende items in de beroepscode moeten in samenhang met elkaar gezien worden.

§ 5.1 Algemeen

§ 5.1.1 De contextueel werker wordt geacht om het in deze beroepscode vervatte gedachtegoed vanuit zijn rol als hulpverlener, in wisselwerking met zijn werkomgeving, tot zijn recht te laten komen. Hij zorgt er voor dat in zijn grondhouding de basisgedachten van de beroepscode tot uiting komen en dat zijn handelen hieraan is geregeld naar inhoud en vorm van deze beroepscode.

§ 5.1.2 De contextueel werker oefent zijn beroep uit voor zover hij daartoe door opleiding, ervaring dan wel registratie is gekwalificeerd.

De registratie-eisen van de VCW geven aan, aan welke kwalificaties hij dient te voldoen om bevoegd te zijn en hoe hij middels het volgen van opleidingen en bijscholingen dit op peil dient te houden.

§ 5.1.3 Als een contextueel werker in een organisatorisch werkverband werkt, waarin hij met andere professionals werkzaam is, zal hij te allen tijden een gepaste werkrelatie vanuit een multi-disciplinaire samenwerking met zijn collega's dienen aan te gaan, indien de hulpvraag van de cliënt dit nodig maakt en/of toelaat.

§ 5.1.4 De contextueel werker draagt er te allen tijden zorg voor dat het vertrouwen in hem en in de beroepsgroep niet zal worden geschaad. Dit betekent dat de contextueel werker tijdens de beroepsbeoefening, maar ook daarbuiten, zich bewust is van zijn gedrag en datgene dat het vertrouwen in de beroepsgroep borgt in de samenleving.

§ 5.1.5 De contextueel werker toont, vanuit zijn professionele meerzijdig partijdige houding, respect voor iedere persoon die – direct of indirect - betrokken is bij het hulpverleningsproces.

Hij waarborgt in het hulpverleningsproces en in het werken met alle betrokkenen, dat er stimulerend gewerkt wordt met betrekking tot het aangaan van de dialoog tussen hem en de cliënt(en), maar ook tussen al degenen die in de hulpverleningsrelatie betrokken zijn, inclusief de niet-aanwezigen.

Hij toont respect voor de verantwoordelijkheid en keuzes die eenieder, die aan zijn zorg is toevertrouwd, maakt.

Voor het bevorderen van het maken van keuzes en voor het tonen van respect neemt de contextueel werker mede vanuit zijn meerzijdig gerichte partijdige houding, een houding aan zonder enig (ver)oordeel.

§ 5.1.6 De contextueel werker gaat op een gelijkwaardige wijze om met de mensen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd en maakt op geen enkele wijze misbruik van zijn deskundigheidsmacht. Met andere woorden: de contextueel therapeut misbruikt de professionele relatie niet voor privé doeleinden, zoals eigen materieel of niet materieel gewin. Zo ook niet voor het bevredigen van eigen verlangens en/of gevoelens (van seksuele of andersoortige aard), ongeacht het gedrag van de cliënt.

§ 5.1.7 De contextueel werker informeert zijn cliënten bij het eerste contact of zo vlug mogelijk daarna, volledig over de manier waarop er in zijn praktijk of organisatie omgegaan wordt met de kosten van de behandeling, organisatorische doelstellingen, samenwerkingsverbanden met derden, bereikbaarheid, collegiaal overleg, privacy- en klachtreglementen, rapportage, registratie van persoons- of persoonlijke gegevens.

§ 5.1.8 De contextueel werker heeft zicht op zijn eigen professionele mogelijkheden en beperkingen, dit vanuit zowel persoonlijk (kennis, kunde, ethisch perspectief) als organisatorisch oogpunt. Als de vraag van de cliënt de mogelijkheden of competentie van de contextueel werker overstijgt, verwijst de contextueel werker de cliënt naar een andere praktijk of organisatie waar de cliënt de voor hem gepaste hulp krijgt. Hij verantwoordt deze beslissing te allen tijden aan de cliënt.

§ 5.1.9 Elke belanghebbende heeft het recht om conform klacht en tuchtrecht van de VCW tegen een lid van de vereniging een klacht in te dienen op grond van het niet naleven van de beroepscode.

§ 5.2 Waarop de professionele relaties gestoeld zijn

§ 5.2.1. De contextueel werker heeft een professionele werkrelatie met zijn cliënt en zal dientengevolge werken op basis van overeenstemming over de aard van de professionele relatie en over de na te streven behandel- en/of begeleidingsdoelen. De contextueel werker geeft aan de cliënt de informatie die hiervoor nodig is over de voorgestelde doelen, de eventuele bijwerkingen en de alternatieven, op grond waarvan de cliënt een zelfstandige keuze kan maken.

Als de contextueel werker redelijkerwijs kan vermoeden dat de uitvoering van de aan hem verstrekte opdracht en de uitvoering hiervan hem in conflict kan brengen met deze beroepscode, zal de contextueel werker weigeren een professionele werkrelatie aan te gaan mits het uitvoeren van de opdracht een wettelijke verplichting betreft.

§ 5.2.2. Indien de contextueel werker in het kader van zijn professionele werkrelatie, met derden over de cliënt of zijn situatie spreekt, vraagt hij hiervoor te allen tijden vooraf schriftelijk toestemming aan de cliënt. (De WGB0 schrijft een schriftelijke toestemming als vereiste voor)

§ 5.2.3. De contextueel werker handelt niet zonder medeweten en toestemming van de cliënt. Als de cliënt niet in staat is om zijn wil te bepalen zal de contextueel werker - mits het wettelijke kader dit toelaat - samen met de wettelijk vertegenwoordiger van de cliënt overleggen met als doel datgene te doen of na te laten wat het welbevinden van de cliënt ten goede kan komen.

§ 5.2.4 Geheimhouding geldt niet voor zover er een wettelijk meldrecht is*. Dit is met name het geval ten aanzien van kindermishandeling. De contextueel werker heeft de plicht om, na een eigen afweging, zonder toestemming van de cliënt een vermoeden van kindermishandeling te melden, op basis van art. 53 lid 3 van de Wet op de Jeugdzorg.

De geheimhoudingsplicht geldt evenmin, wanneer er een ander dwingend wettelijk voorschrift is, voor zover dit noodzakelijk is voor het kunnen voldoen aan dit wettelijk voorschrift.

Buiten de genoemde situaties kan de contextueel werker zich gesteld zien voor een conflict van plichten. Dit is het geval indien hij verplicht is tot geheimhouding, maar tegelijkertijd (moreel of beroepsmatig) verplicht is om informatie te verschaffen aan andere instanties om gevaar voor anderen af te wenden. Voor het doorbreken van de geheimhoudingsplicht moet de contextueel werker zorgvuldig te werk gaan. Dit houdt onder meer in dat eerst wordt getracht toestemming van de cliënt te verkrijgen, en dat de contextueel werker nagaat of het gevaar kan worden afgewend zonder doorbreking van de geheimhouding. Vervolgens moet de contextueel werker aantoonbaar een afweging gemaakt hebben tussen de conflicterende plichten.

Indien de contextueel werker voorziet dat hij de cliënt geen volledige geheimhouding kan garanderen, dan dient hij de cliënt hiervan zo mogelijk voor het aangaan van de professionele relatie dan wel zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk is op de hoogte te stellen.

§ 5.3 Vertrouwelijkheid

§ 5.3.1. Persoonlijke gegevens en omstandigheden van de cliënt, zal de contextueel werker alleen verstrekken als deze informatie bijdraagt aan het beter tot zijn recht laten komen van de cliënt in samenhang met zijn omgeving of belangrijke derden, op basis van een vooraf schriftelijk vastgestelde toestemming van de cliënt. De contextueel werker verstrekt ook dan alleen en uitsluitend die informatie die hij zelf op schrift heeft gesteld. Informatie of gegevens verkregen via anderen (zorgverleners, andere professionele instellingen) worden niet door de contextueel werker verder geleid.

§ 5.4 Dossiervorming

§ 5.4.1 De contextueel werker legt gedurende de tijd dat de cliënt aan zijn zorg is toevertrouwd een cliëntendossier aan en verzamelt hiervoor alle gegevens die relevant zijn voor het realiseren van de behandel- en/of begeleidingsdoelen van de cliënt. Onder dossier moet worden verstaan: een verzameling van gegevens, schriftelijk, elektronisch en/of audio en/of visueel, verkregen door de contextueel werker, die bewaard worden vanwege hun relevantie voor de kwaliteit en/of continuïteit van de professionele relatie.

Persoonlijke werkaantekeningen van de contextueel werker, dan wel audio of visuele gegevens die aanstands tot schriftelijk verslag worden verwerkt behoren niet tot het dossier. Persoonlijke werkaantekeningen worden gescheiden van het dossier bewaard en na voltooiing van de opdracht vernietigd.

** Zie onderstaande link voor meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling:
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/meldcode>*

§ 5.4.2 Het cliëntendossier is te allen tijden ter inzage voor de cliënt beschikbaar zodat hij de mogelijkheid heeft feitelijke onjuistheden te corrigeren. Het is en blijft een professioneel dossier van waaruit verantwoording, bijvoorbeeld bij de zorgverzekeraar, over de verrichtingen kunnen worden afgelegd.

§ 5.4.3 Indien de contextueel werker kan aantonen dat inzage in het dossier door de cliënt voor hem of haar ernstig nadelig letsel kan opleveren, mag inzage door de cliënt geweigerd worden, maar mag wel een door de cliënt aan te wijzen professionele vertrouwenspersoon het dossier inzien.

Na beëindiging van de behandeling of begeleiding worden dossiergegevens in een afsluitende brief aan de cliënt (en indien cliënt hiermee instemt aan de verwijzer en/of huisarts) samengevat en het wordt het cliëntendossier met in acht neming van de bij de functie en organisatie en de daar geldende wettelijk voorgeschreven bewaartermijn opgeborgen.

De contextueel werker vernietigt het dossier na verstrijken van de wettelijke bewaartermijn zoals hoort bij de functie en organisatie en de daar geldende wettelijke voorschriften.

§ 5.4.4 De contextueel werker bewaart het dossier onder eigen verantwoordelijkheid in een afgesloten en voor anderen niet toegankelijke ruimte. Een contextueel werker in dienstverband of met een ambtelijke aanstelling mag deze verantwoordelijkheid voor wat betreft een centraal databestand gedelegeerd achten aan de werkgever.

§ 5.5 Samenwerking

§ 5.5.1 Contextueel werkers gaan een samenwerkingsrelatie aan met anderen als dit in het belang is van een goede beroepsuitoefening en houden hierbij rekening met de eigen aard, waarden en normen van het contextueel werk.

§ 5.5.2 In de samenwerking met anderen verstrekt de contextueel werker uitsluitend die gegevens die noodzakelijk zijn voor het doel en aard van die samenwerking met inachtneming van hetgeen is beschreven in eerdere paragrafen (§ 5.2.1, § 5.2.2, § 5.2.3) met betrekking tot geheimhouding, informatieplicht en instemmingvereisten.

§ 5.5.3 Over datgene wat in de samenwerking met anderen bij de contextueel werker bekend is geworden, en voor zover dit een vertrouwelijk karakter heeft, zal de contextueel werker zwijgen, met inachtneming van het gestelde in § 5.2 en § 5.3.

§ 5.6 De contextueel werker en organisaties

§ 5.6.1 Contextueel werkers die verbonden zijn aan, of ingehuurd worden door organisaties gaan daarmee een functionele verbinding aan.

Vanuit zijn taak- en functieomschrijving, of vanuit de opdracht die verstrekt wordt door de organisatie die de contextueel werker inhuurt, vergewist de contextueel werker zich ervan dat zijn inzet in overeenstemming is met de doelstelling van zijn functie en beroep en de daarbij behorende verantwoordelijkheden.

§ 5.6.2 Contextueel werkers zijn actief bezig met het uitvoeren van hun werkzaamheden in organisaties en leveren vanuit de eigen beroepsontwikkeling bijdragen aan de ontwikkeling van doelstelling en beleid van de organisatie waarin ze werkzaam zijn en aan de verdere ontwikkeling van hun vakgebied.

Ontwikkelingen in organisaties worden getoetst aan de eigen visie op de beroepsuitoefening, teneinde steeds te kunnen afwegen of dit verenigbaar is met de beroepsopvattingen en beroepsverplichtingen van contextueel werkers.

§ 5.6.3 De contextueel werker verstrekt besturen of directies van organisaties informatie en gegevens ten behoeve van het doorontwikkelen van onderdelen van beleid van de organisatie en van het contextueel werken in het bijzonder. Deze informatie mag geen tot personen herleidbare kenmerken bevatten.

§ 5.6.4 de contextueel werker legt in de organisatie waarin hij te werk is gesteld, gevraagd en ongevraagd, verantwoording af over zijn beroepsverantwoordelijkheid, en over de wijze waarop hij zijn taken vanuit het contextuele werken vorm geeft.

§ 5.7 Beroepsgenoten en collegae

§ 5.7.1 De contextueel werker stelt in het kader van deskundigheid- en beroepsontwikkeling opvattingen, kennis en deskundigheid ten dienste van beroepsgenoten en van andere geïnteresseerden. De contextueel werker staat open voor reflectie en feedback op het eigen beroepsmatig handelen en beroepsuitoefening. Het beroepsmatig handelen kan getoetst worden door middel van supervisie, intervisie en intercollegiale toetsing. De registratie-eisen van de VCW in samenhang met deze code geven hiervoor richtlijnen welke op basis van de nood aan reflectie op gepaste wijze en tijd dienen te worden toegepast. Dit alles met in achtneming van wat in eerdere paragrafen (§ 5.2.1, §5.2.2, §5.2.3) met betrekking tot geheimhouding, informatieplicht en instemmingvereisten is gesteld.

§ 5.7.2 Indien een contextueel werker gegronde redenen heeft om aan te nemen dat het belang van een cliënt van een beroepsgenoot, dan wel dat het belang van de beroepsgroep contextueel werkers geschaad wordt, maakt hij dit aanhangig bij de vertrouwenspersoon van de beroepsvereniging en zal in overleg met deze vertrouwenspersoon onderzoeken welke procedure gevolgd dient te worden om dit op een juiste wijze aanhangig en/of bespreekbaar te maken in of buiten de vereniging.

§ 5.7.3 In het naleven van deze beroepscode draagt de contextueel werker de eindverantwoordelijkheid voor assistenten en stagiaires die betrokken zijn bij de werkzaamheden.

27 juni 2013